

ZÁVĚREČNÝ PROJEKT

(VARIANTA UKONČENÍ B)

Kód kursu: SP7MP_MTO2 – Metodologie 2

Číslo úkolu: ZÁVĚREČNÝ PROJEKT

Jméno a příjmení autora: Bc. Pichlová Hana (učo 321982)

Pro kvalitativní výzkum:

1) Téma, problém, otázka, úvod a cíle výzkumu. Formulujte téma, problém, otázku svého výzkumu. Napište úvod (nejméně 1 odstavec), v něm představíte téma, vysvětlíte, co chcete zkoumat a proč je to zajímavé (přínosné). V dalším odstavci formulujte cíle vašeho výzkumu. **(4 body v hodnocení projektu)**

2) Hlavní výzkumná otázka (1) a vedlejší výzkumné otázky (maximálně 5). **(5 bodů v hodnocení projektu)**

3) Uveďte, zda jste si vybrali kvalitativní nebo kvantitativní výzkumnou strategii a proč jste se tak rozhodli (souvislý text). **(3 body v hodnocení projektu)**

4) Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek. Jak budete sbírat data? Z čeho budete ve výzkumu vycházet? Jak kontaktujete a vyberete zkoumané jednotky? (souvislý text) **(4 body v hodnocení projektu)**

5) Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat - scénář rozhovoru, plán pozorování atd. **(3 body v hodnocení projektu)**

6) Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu (minimálně 1 odstavec). Jaké praktické a etické problémy budete ve výzkumu pravděpodobně řešit? Jak? (souvislý text) **(3 body v hodnocení projektu)**

7) Záznam z prvního realizovaného rozhovoru/pozorování/analýzy dokumentu atd. spolu s terénními poznámkami. **VOLBA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU PŘEDPOKLÁDÁ PROVEDENÍ PRVNÍHO POZOROVÁNÍ/ROZHOVORU ATD. JIŽ BĚHEM PŘÍPRAVY PROJEKTU.** Pokud nelze realizovat (ještě nemáte zajištěný vstup do terénu atd.) udělejte rozhovor (a terénní poznámky) s někým, kdo vám pro výzkum může poskytnout informace (důležitý informátor, představitel zkoumané instituce, rodič zkoumaného dítěte atd.) a vysvětlete v projektu tuto volbu. **(6 bodů v hodnocení projektu).**

8) Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě předchozího bodu. Jak byste na základě prvních zkušeností z terénu upravili plán výzkumu? (souvislý text) **(4 body v hodnocení projektu)**

9) Seznam relevantní literatury (minimálně 10 položek, dvě z toho zahraniční) dle citační normy jednoho z oborových časopisů. **(2 body v hodnocení projektu)**

PROJEKT K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Téma, problém otázka, úvod a cíle výzkumu

Téma: Efektivita vzdělávání studentů vysokých škol v oblasti českého znakového jazyka

Problém: Kvalita poskytovaných služeb studentům vysokých škol v brněnských institucích nabízejících kurzy českého znakového jazyka

Otázka: Jaká je nabídka brněnských institucí poskytujících kurzy českého znakového jazyka a jak jsou s kvalitou služeb spokojeni studenti vysokých škol?

Úvod:

Nedílnou součástí studia oboru surdopedie by měla být mimo jiné také výuka českého znakového jazyka. Jeho neznalost limituje studenta věnovat se naplno své profesi a omezuje ho při výběru povolání. Z webových stránek jednotlivých vysokých škol můžeme zjistit, že každá škola klade odlišný důraz na výuku tohoto jazyka v rámci oboru surdopedie. Další možností je navštěvování kurzů českého znakového jazyka v rámci institucí. I zde se kvalita poskytovaných služeb může značně lišit. Diplomová práce poskytne podrobnou analýzu možností osvojení si českého znakového jazyka během studia na vysoké škole.

Diplomová práce bude mít primárně za cíl zjistit, jaké možnosti má student k osvojení si českého znakového jazyka již během studia na různých vysokých školách v České republice a v brněnských institucích, které poskytují kurzy českého znakového jazyka. Jedním z dílčích cílů bude také analýza poptávky po studentech ovládajících český znakový jazyk na trhu práce.

Výsledky výzkumného šetření poskytnou informace nejen budoucím či stávajícím studentům oboru surdopedie, ale i široké veřejnosti o situaci a možnostech vzdělávání se v oblasti českého znakového jazyka. Část věnující se jednotlivým vysokým školám bude určena především zájemcům o studium surdopedie. Studentům surdopedie, případně dalším zájemcům o český znakový jazyk, bude věnována část hodnotící jednotlivé brněnské instituce. Dále bude mít diplomová práce za cíl upozornit na důležitost osvojení si tohoto jazyka pro výkon budoucího povolání.

Hlavní výzkumná otázka a vedlejší výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaké možnosti mají studenti vysokých škol v oboru surdopedie v osvojení si českého znakového jazyka?

Vedlejší výzkumné otázky:

- Jak je zajišťována výuka českého znakového jazyka na jednotlivých vysokých školách v ČR?

- Jaká je nabídka brněnských institucí poskytujících kurzy českého znakového jazyka?
- Jak jsou s kvalitou poskytovaných služeb spokojeni studenti vysokých škol?
- Jaká je poptávka po studentech ovládajících český znakový jazyk na trhu práce?
- S jakými obtížemi se potýkají absolventi při přechodu do praxe? Jak důležitá je znalost českého znakového jazyka?

Kvalitativní výzkumná strategie

Při základním rozpracování mého tématu jsem se rozhodla zvolit kvalitativní výzkumnou strategii. Pro zodpovězení otázek mého výzkumu budu volit především polostrukturované rozhovory. Nelze zde využít standardizované metody sběru dat. Pouze mohou doplnit a upřesnit můj výzkum.

Navíc není mým cílem aplikovat výsledky na populaci. Výsledky výzkumu poskytnou především přehled možností osvojení si českého znakového jazyka v brněnských institucích a zhodnocení jednotlivých vysokých škol.

Chystám se provádět výzkum především v brněnských institucích. Pro analýzu možností, jaké mají studenti vysokých škol pro osvojení si českého znakového jazyka, je vhodné podívat se na problematiku z více stran a to jak ze strany samotných studentů či absolventů, tak ze strany jednotlivých institucí.

Kvalitativní výzkum je spíše o jednání s lidmi. Jejich výpovědi k problematice mohou říct mnohem více, než čísla získaná ze standardizovaných metod.

Návrh metody sběru dat

Vzhledem k plánovanému výzkumu budu muset použít takové metody sběru dat, aby postihly celou jeho šíři. Nejčastěji půjde o polostrukturovaný rozhovor a dále jsem rozhodnuta použít také dotazníkové šetření jako doplňkovou metodu.

První fáze spočívá v oslovení českých vysokých škol, které nabízejí obor „Speciální pedagogika“. Vycházet budu z bakalářské práce s názvem „Začínající učitel na základní škole pro sluchově postižené“, jejíž autorkou je T. Žajdlíková. V příloze č. 2 lze najít „Možnosti studia oboru surdopedie na vysokých školách v České republice a jejich zhodnocení“. Seznam těchto vysokých škol naleznu také v jedné závěrečné práci, na kterou budu navazovat. Tato práce ještě nebyla obhájena, a proto ji nebudu prozatím zveřejňovat. Konkrétně se jedná o tyto vysoké školy: Masarykova univerzita v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci, Univerzita Karlova v Praze, Ostravská univerzita, Univerzita Hradec Králové, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Univerzita Jana Amose Komenského v Praze a Technická univerzita v Liberci. Jednotlivé vysoké školy, konkrétně vedoucí katedry speciální pedagogiky, oslovím e-mailem a položím jim několik otázek ohledně výuky českého znakového jazyka na jejich škole. V případě potřeby jsem ochotna si

domluvit osobní schůzku. Myslím si, že je ale lepší použít jednotnou formu zpracování. Buď e-mailem nebo jen pomocí metody rozhovoru.

V druhé fázi kontaktuji brněnské instituce zajišťující kurzy českého znakového jazyka (popř. znakované češtiny). Jedná se o UNB, ČUN, Trojrozměr a Teiresiás. Na UNB byl již proveden průzkum spokojenosti studentů s probíhajícími kurzy, který byl proveden samotnou institucí a měl za cíl získat od studentů zpětnou vazbu a náměty na zlepšení poskytovaných služeb. Za pomoci osobního setkání a polostrukturovaného rozhovoru budu zjišťovat kvalitu poskytovaných služeb v rámci kurzů českého znakového jazyka. Následně účastníkům těchto kurzů rozdám dotazníky, které budou mít za cíl zjistit jejich spokojenost s kvalitou poskytovaných služeb.

V poslední fázi provedu polostrukturovaný rozhovor s absolventy Masarykovy univerzity, kteří ihned po studiu nastoupili do základních, popřípadě mateřských škol pro žáky se sluchovým postižením. Rozhovor bude realizován se třemi speciálními pedagogy, kteří s rozhovorem předem souhlasí. Dle časové náročnosti se pokusím navázat kontakt s některými řediteli základních škol pro sluchově postižené. Cílem této části výzkumného šetření je analýza poptávky po absolventech vysoké školy, kteří ovládají český znakový jazyk.

Místo provedení výzkumu	Cíl výzkumného šetření	Osoby, se kterými budou provedeny rozhovory či dotazníková šetření
ČUN, UNB, Trojrozměr, Teiresiás	Nabídka poskytovaných služeb	Ředitelé institucí, popř. jiné kompetentní osoby
ČUN, UNB, Trojrozměr, Teiresiás	Spokojenost s poskytovanými službami	Studenti navštěvující kurzy českého znakového jazyka
Vysoké školy, katedry speciální pedagogiky	Možnosti osvojení si českého znakového jazyka na VŠ	Vedoucí katedry speciální pedagogiky (hlavní koordinátor se zaměřením na obor surdopedie)
-----	Obtíže absolventů při nástupu do zaměstnání	Absolventi MU oboru speciální pedagogiky (surdopedie)
Základní školy pro sluchově postižené, Brno	Analýza poptávky po absolventech VŠ, kteří ovládají český znakový jazyk	Ředitelé brněnských ZŠ pro sluchově postižené

Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat

A. Otázky plánovaného rozhovoru s katedrami speciální pedagogiky:

- 1) Jaká je časová dotace českého znakového jazyka během bakalářského, navazujícího magisterského, doktorského a celoživotního studia v rámci oboru speciální pedagogiky?
- 2) Kolik semestrů je český znakový jazyk vyučován v rámci jednotlivých stupňů vzdělávání a ve kterých semestrech výuka probíhá?
- 3) Kdo vyučuje český znakový jazyk? (neslyšící lektor, slyšící lektor, kombinace obojího...)
- 4) Vyučuje se český znakový jazyk v rámci povinných, povinně volitelných či volitelných předmětů?
- 5) Jaká je náplň daného předmětu? (seznámení se s kulturou Neslyšících, základy českého znakového jazyka...)
- 6) Jak velká skupina žáků se přibližně účastní výuky českého znakového jazyka?
- 7) Jaké je ukončení předmětu, jehož náplní je český znakový jazyk a jak ukončení probíhá? (praktická zkouška s neslyšícím lektorem apod.)
- 8) Je výuka českého znakového jazyka zajišťována i jiným způsobem? (smlouva s institucí poskytující kurzy znakového jazyka, soustředění či tábory s českým znakovým jazykem...)

B. Otázky plánovaného rozhovoru s jednotlivými brněnskými institucemi poskytujícími kurzy českého znakového jazyka:

- 1) Jaké kurzy může Vaše instituce nabídnout?
- 2) Kolik úrovní (modulů) kurzu celkem poskytujete a co je jejich náplní?
- 3) Jsou Vaše kurzy akreditované MŠMT?
- 4) Kolik studentů je minimálně, maximálně v jedné skupině?
- 5) Jaká je hodinová a týdenní dotace kurzu?
- 6) Probíhají v rámci kurzu také přednášky týkající se oblasti surdopedie?
- 7) Realizuje se na závěr každé úrovně (modulu) zkouška? V případě že ano, jak zkouška probíhá a co je jejím výstupem?
- 8) Kolik stojí jednotlivé kurzy ve Vaší instituci?
- 9) Jaká skupina lidí se k vám hlásí nejčastěji? (studenti, pracující, senioři...)
- 10) Jakým způsobem vybíráte lektory českého znakového jazyka?

C. Otázky k polostrukturovanému rozhovoru na absolventy oboru surdopedie, kteří jsou nyní v pracovním procesu:

- 1) Co bylo nejobtížnější při nástupu do pracovního poměru?
- 2) Na jaké úrovni ovládáte český znakový jazyk?
- 3) Kde jste si osvojila český znakový jazyk? Kolik úrovní (modulů) jste celkem absolvovala?
- 4) Ověřovali Vaše znalosti českého znakového jazyka při pracovním pohovoru? Pokud ano, jak?
- 5) Jak byste zhodnotila své znalosti českého znakového jazyka?

6) Vzděláváte se stále v oblasti českého znakového jazyka? V případě že ano, jakým způsobem.

Praktické a etické problémy při výzkumu

Počítám s tím, že se mohou objevit určité problémy během výzkumného šetření. Metoda rozhovor bývá velmi náročná na čas. Základní školy pro sluchově postižené, vysoké školy a instituce poskytující kurzy českého znakového jazyka většinou nejsou otevřené veřejnosti během prázdnin a často neběží v plném provozu. Proto si budu muset velmi pečlivě naplánovat časové rozložení jednotlivých rozhovorů, aby mi nezasahovaly do období státních svátků nebo prázdnin.

Také lidé, se kterými se chci setkat a provést s nimi rozhovor, nemusí mít vždy čas. Mohou se vyskytnout situace, kdy nebude možné rozhovor uskutečnit. Také se může stát, že během průběhu výzkumného šetření vyvstanou další otázky, na které se budu chtít dodatečně zeptat. Tuto situaci budu řešit dodatečným dotazováním pomocí e-mailu, případně další osobní schůzkou.

Náročné bude také zachytit obsah rozhovoru, proto zvažuji použití diktafonu.

Záznam z prvního realizovaného rozhovoru

Rozhovor byl realizován s vedoucí mé diplomové práce. Právě tato osoba mi může říct k tématu nejvíce a může mi poskytnout cenné rady pro realizaci výzkumného šetření. Původně měl být rozhovor realizován s UNB, ale pro nemoc nebylo možné rozhovor uskutečnit. Proto jsem zvolila možnost ověřit si porozumění otázkám a jejich návaznost, které budu následně zasílat jednotlivým katedrám speciální pedagogiky. Jedná se o téměř o doslovný přepis rozhovoru.

1) Jaká je časová dotace českého znakového jazyka během bakalářského, navazujícího magisterského, doktorského a celoživotního studia v rámci oboru speciální pedagogiky?

Je to různé v závislosti na studovaném oboru.

Prezenční forma: *Studenti dvouoborového studia oboru Speciální pedagogika* nemají žádný povinný seminář, ani v bakalářském ani v magisterském studiu.

Studenti jednooborového studia oboru Speciální pedagogika mají v současné době jeden povinný seminář (Komunikace osob se sluchovým postižením), který probíhá v podzimním semestru třetího ročníku bakalářského studia, časová dotace je 4 vyučovací hodiny. Výuka probíhá momentálně se slyšícím vyučujícím. V magisterském studiu povinný předmět není.

V rámci oboru Speciální pedagogika – komunikační techniky (pouze bakalářské studium) je povinná výuka českého znakového jazyka (pokud je dostatek studentů, kteří si zvolí specializaci surdopedie) v rámci dvou semestrů ve 2. ročníku (předměty Komunikace osob se sluchovým postižením 1 a 2 – v časové dotaci 1x

týdně 2 vyučovací hodiny. Výuka probíhá s neslyšícím lektorem. Ti, kteří si zvolí specializaci logopedie, mají výuku českého znakového jazyka v jarním semestru 2. ročníku v rámci předmětu Specializace: surdopedie. Výuka základů českého znakového jazyka probíhá se slyšícím vyučujícím, časová dotace je 4 vyučovací hodiny týdně.

Jinak si všichni studenti mohou volit jednosemestrální volitelný seminář Komunikace osob se sluchovým postižením. Výuka probíhá jednou týdně s neslyšícím lektorem.

Kombinovaná forma: V rámci oboru *Speciální pedagogika* výuka českého znakového jazyka povinně zařazena není.

V rámci oboru *Speciální pedagogika – komunikační techniky* (pouze bakalářské studium) je zařazena pouze v případě zvolení specializace surdopedie, a to ve 2. ročníku na podzim 2x (celý pátek či sobota) a na jaře 1x. Výuka probíhá s neslyšícím lektorem. I studenti kombinovaného studia mají možnost zvolit si volitelný seminář Komunikace osob se sluchovým postižením, kam 2x (celý pátek či sobota) vstupuje s výukou českého znakového jazyka neslyšící lektor.

2) Kolik semestrů je český znakový jazyk vyučován v rámci jednotlivých stupňů vzdělávání a ve kterých semestrech výuka probíhá?

Viz výše

3) Kdo u Vás vyučuje český znakový jazyk? (neslyšící lektor, slyšící lektor, kombinace obojího...)

Viz výše

4) Vyučuje se český znakový jazyk v rámci povinných, povinně volitelných či volitelných předmětů?

Viz výše

5) Jaká je náplň daného předmětu? (seznámení se s kulturou Neslyšících, základy českého znakového jazyka...)

Slyšící vyučující – Většinou bývají kromě různých zásad komunikace osob se sluchovým postižením předávány základy českého znakového jazyka, důraz se klade i na přenos znalostí o kultuře Neslyšících, slyšící vyučující spojuje výuku i s výukou notačního systému SignWriting. Součástí jsou i prstové abecedy a jejich nácvik. Výuka je prokládána diskusemi a někdy slovním komentářem. Jinak je zde snaha o využívání názornosti a nápodoby.

Neslyšící lektor – většinou se zaměřuje na výuku českého znakového jazyka v praktické podobě a na přirozený přenos zvyků a specifík kultury Neslyšících.

6) Jak velká skupina žáků se přibližně účastní výuky českého znakového jazyka?

Zde záleží na tom, kolik je do daného oboru přijato studentů, kolik si jich zvolí požadovanou specializaci (např. na podzim by jich mělo být okolo 50ti). Pokud je studentů mnoho, je třeba je rozdělit do skupin, poté se ale zkracuje časová dotace předmětu. U volitelného semináře bývá omezení okolo 15 studentů na skupinu.

7) Jaké je ukončení předmětu, jehož náplní je český znakový jazyk a jak ukončení probíhá? (praktická zkouška s neslyšícím lektorem/slyšícím lektorem apod.)

Je to různé – někdy zkouška, někdy zápočet. Zápočet u volitelných seminářů. Požadavky k ukončení bývají podobné (píše se test z teoretických znalostí v oblasti komunikace jedinců se sluchovým postižením a dělá se praktická zkouška z komunikace v českém znakovém jazyce, která je ve většině případů vedena neslyšícím lektorem, příp. dvěma. Slyšící vyučující bývá u zkoušky přítomen také.

8) Je výuka českého znakového jazyka zajišťována jiným způsobem? (smlouva s institucí poskytující kurzy znakového jazyka, soustředění či tábory s českým znakovým jazykem,...)

Slyšící vyučující jsou zaměstnanci fakulty. Lektori bývají zpravidla externisté a jsou hrazeni přes DPP.

Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě realizovaného rozhovoru

Z prvního realizovaného rozhovoru jsem získala mnoho užitečných informací. Navíc pro mě nebyla situace příliš stresující, jelikož šlo o vedoucí mé diplomové práce. Zároveň jsem zjistila, že není lehké zapamatovat si kvantum informací. Navíc je nevhodné stále zasahovat do rozhovoru a ptát se na věci, které již byly řečeny. Proto při příštím rozhovoru využiji diktafon. I přesto budu moct získaná data využít ve své diplomové práci ke zhodnocení výuky českého znakového jazyka na Masarykově univerzitě v Brně.

Ze záznamu rozhovoru je patrné, že otázky číslo 1 až 4 se mohou sloučit dohromady. Na otázky číslo 2-4 bylo odpovězeno souhrnně už v otázce číslo 1. Další otázky na sebe plynule navazovaly a nedocházelo k žádným nesrovnalostem.

Otázka číslo 1: Jaká je časová dotace českého znakového jazyka během bakalářského, navazujícího magisterského, doktorského a celoživotního studia v rámci oboru speciální pedagogiky?

Otázka číslo 2: Kolik semestrů je český znakový jazyk vyučován v rámci jednotlivých stupňů vzdělávání a ve kterých semestrech výuka probíhá?

Otázka číslo 3: Kdo u Vás vyučuje český znakový jazyk? (neslyšící lektor, slyšící lektor, kombinace obojího...)

Otázka číslo 4: Vyučuje se český znakový jazyk v rámci povinných, povinně volitelných či volitelných předmětů?

Vytvoření nové otázky shrnující údaje z otázek číslo 1-4: Jak a kým je realizována výuka českého znakového jazyka na vaší univerzitě v rámci oboru speciální pedagogika?

Otázku jsem zobecnila, ale zachovala jsem podstatu věci. Otázka nyní shrnuje jeden okruh tématu. Při rozhovoru bude lepší vytvořit všeobecnější otázky, aby měla naše protistrana možnost sdělit nám toho co nejvíce. Příliš konkrétními otázkami dotyčnou osobu zbytečně svazuji k stručným odpovědím. Otázky konkrétnějšího typu budu mít vždy připravené a v případě, že nebude otázka zodpovězena dle mých představ, zeptám se sama.

Otázku číslo 8 bych naopak více upřesnila. Původně otázka zněla: *Je výuka českého znakového jazyka zajišťována jiným způsobem? (smlouva s institucí poskytující kurzy znakového jazyka, soustředění či tábory s českým znakovým jazykem,...).* Její nová formulace zní: *Je výuka českého znakového jazyka zajišťována i jiným způsobem, mimo předmětů v rámci oboru surdopedie? (smlouva s institucí poskytující kurzy znakového jazyka, soustředění či tábory s českým znakovým jazykem,...).*

Seznam literatury

KLAUSOVÁ, Jana. *Adresář služeb nejen pro neslyšící*. 11. vyd. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených, o.s., 2011. ISBN 978-80-86792-28-6.

KOMORNÁ, Marie. *Systém vzdělávání osob se sluchovým postižením v ČR a specifika vzdělávacích metod při výuce*. 2., opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 87 s. ISBN 978-808-7218-181.

KRAHULCOVÁ, Beáta. *Komunikace sluchově postižených*. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 2002. 303 s. ISBN 80-246-0329-2.

KUBOVÁ, Libuše; PAVELOVÁ, Zuzana; RÁDKOVÁ, Ivana. *Znak do řeči*. Praha: Tech-Market, 1999. 87 s. ISBN 80-861-1423-6.

KYLE, Jim G.; WOLL, Bencie. *Sign language: the study of deaf people and their language*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 1988. ISBN 05-213-5717-9.

MACUROVÁ, Alena. *Dějiny výzkumu znakového jazyka u nás a v zahraničí*. 2. opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 93 s. ISBN 978-808-7218-006.

OKROUHLÍKOVÁ, Lenka; SLÁNSKÁ BÍMOVÁ, Petra. *Rysy přirozených jazyků: český znakový jazyk jako přirozený jazyk; Lexikografie: slovníky českého znakového jazyka*. 2. opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 215 s. ISBN 978-808-7153-918.

OKROUHLÍKOVÁ, Lenka. *Notace - zápis českého znakového jazyka*. Vyd. 1. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 133 s. ISBN 978-80-87153-93-2.

POTMĚŠIL, Miloň. *Čtení k surdopedii*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. 217 s. ISBN 80-244-0766-3.

SERVUSOVÁ, Jana. *Kontrastivní lingvistika - český jazyk x český znakový jazyk*. 2. opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 77 s. ISBN 978-808-7218-303.

STOKOE, William C.; ARMSTRONG David F.; KARCHMER, Michael A., et. al. *The study of signed languages: essays in honor of William C. Stokoe*. Washington, D.C.: Gallaudet University Press, c2002. 277 p. ISBN 15-636-8123-4.

SUTTON-SPENCE, Rachel; WOLL, Bencie. *The linguistics of British Sign Language: an introduction*. New York: Cambridge University Press, 1999. 299 p. ISBN 05-216-3718-X.

TETAUEROVÁ, Ivana. *Mezinárodní znakový systém*. 2. opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 111 s. ISBN 978-808-7218-259.

VYSUČEK, Petr. *Specifické znaky v českém znakovém jazyce*. 2. opr. vyd. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, c2008. 61 s. ISBN 978-808-7218-242.

ŽAJDLÍKOVÁ, Tereza. *Začínající učitel na základní škole pro sluchově postižené*. Brno, 2010. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

Zajímavé téma, dobře zpracovaný projekt, z mého pohledu se to štěpí na dvě části:

1. Přehled (jak píšete) o možnostech osvojit si znakový jazyk v Brně
2. Poptávka po lidech ovládajících znakový jazyk na trhu práce, jejich možnosti na trhu práce, vstup do praxe, střet s praxí atd.

Ta první část má spíše deskriptivní charakter (jak píšu výše, možná by šla vyřešit od stolu pomocí e-mailů a telefonu), ta druhá je „výzkumnější“ a trošku více bych se na ni zaměřila (se zachováním první, samozřejmě). Vaše práce by se možná spíše mohla jmenovat „Výuka znakového jazyka ve městě Brně a uplatnění jeho znalosti na trhu práce“ nebo tak nějak (určitě jde i lépe).